

Varstvo delavcev pred hrupom

Pretiran hrup predstavlja resno grožnjo zdravju delavcev.

To potrjuje tudi čedalje več znanstvenih raziskav. Glede na to bi morali pričakovati, da delodajalci ustrezno skrbijo za to, da bi bili delavci čim manj izpostavljeni škodljivemu hrupu. Žal pa številnim delodajalcem v lovu za čim večji dobiček za to ni kaj dosti mar, čeprav obstajajo jasne zakonske zaveze, v skladu s katerimi so zaposlenim dolžni zagotoviti kar se le da varne in zdrave razmere za delo, torej tudi take, kjer slednji ne bodo izpostavljeni pretiranemu hrupu.

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) v zvezi s tem določa, da mora delodajalec zagotoviti varnost in zdravje delavcev pri delu. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi.

Delodajalec mora pri izbiri ukrepov upoštevati posebna tveganja, katerim so delavci izpostavljeni pri delu, v skladu s posebnimi predpisi. To konkretno pomeni, da, če so delavci pri delu izpostavljeni pretiranemu hrupu, so delodajalci dolžni ravnati v zvezi s podzakonskimi (posebnimi) predpisi o varovanju delavcev pred hrupom.

Poglaviten podzakonski predpis, ki so ga delodajalci dolžni upoštevati,

je **Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu** (v nadaljevanju: Pravilnik).

Prvo in najpomembnejše pravilo, ki ga določa Pravilnik v zvezi z varovanjem delavcev pred izpostavljenostjo hrupu, je, da so delodajalci dolžni upoštevati:

- » **mejni vrednosti** izpostavljenosti hrupu, ki za osemurni delovnik znašata 87 dB(A) in $p_{\text{peak}} = 200$ Pa (140 dB(C) glede na referenčni tlak 20 μ Pa), ter
- » **zgornji opozorilni vrednosti** izpostavljenosti hrupu, ki znašata 85 dB(A) in $p_{\text{peak}} = 140$ Pa (137 dB(C) glede na referenčni tlak 20 μ Pa).
- » **Spodnji opozorilni vrednosti** pa znašata 80 dB(A) in $p_{\text{peak}} = 112$ Pa (135 dB(C) glede na referenčni tlak 20 μ Pa), pri čemer velja, da mora delodajalec pri določanju dejanske izpostavljenosti delavcev hrupu upoštevati zmanjšanje hrupa zaradi osebne varovalne opreme za varovanje sluha, ki jo nosi delavec.

Delodajalec je prav tako dolžan presoditi razmere glede hrupa, ki so mu delavci izpostavljeni, presojo utemeljiti in po potrebi zagotoviti meritve ravni hrupa.

Uporabljeni postopki meritev ter instrumenti morajo ustrezati značilnostim razmer, še zlasti glede značilnosti merjenega hrupa, trajanja izpostavljenosti, dejavnikov okolja ter značilnosti merilnih instrumentov, pri čemer presojo in merjenje opravljajo strokovni delavci ali službe v skladu z zakonom in predpisi, ki urejajo opravljanje strokovnih nalog varnosti in zdravja pri delu.

Podatke, pridobljene s presojo in/ali merjenjem ravni izpostavljenosti hrupu, je potrebno hraniti na način, ki omogoča poznejše primerjanje rezultatov in zaključke. Na podlagi zapisnika o meritvah hrupa izvajalec meritev hrupa izdela poročilo, v katerem analizira rezultate meritev hrupa.

V zvezi s tem obstaja tudi dolžnost delodajalca, da v oceni tveganja zaradi izpostavljenosti delavcev hrupu nameni posebno pozornost velikosti, vrsti in trajanju izpostavljenosti hrupu, vključno z upoštevanjem prisotnosti impulznega hrupa. Ocena tveganja mora biti shranjena in dostopna v tiskani obliki ali na drugem primernem nosilcu podatkov. Treba jo je redno posodabljeti, zlasti, če so nastale pomembne spremembe, zaradi katerih bi ocena tveganja lahko zastarela, ali če rezultati zdravstvenega nadzora pokažejo, da je to potrebno.

Delodajalec mora ob upoštevanju tehničnega napredka in temeljnih načel za varnost in zdravje pri delu z razpoložljivimi ukrepi zagotoviti, da se tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti hrupu, odpravijo pri viru ali zmanjšajo na najnižjo možno mero. V zvezi s tem je med drugim dolžan uvajati alternativne delovne postopke, pri katerih je izpostavljenost hrupu manjša, izbirati glede na naravo dela primerno delovno opremo, ki povzroča najmanjši možen hrup, načrtovati in urediti delovna mesta, ustrezno informirati in usposablja delavce glede pravilne in varne uporabe delovne opreme z namenom zmanjšanja njihove izpostavljenosti

Delodajalec mora z razpoložljivimi ukrepi zagotoviti, da se tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti hrupu, odpravijo pri viru ali zmanjšajo na najnižjo možno mero.

hrupu na najnižjo možno mero ter zmanjševati hrup s tehničnimi ukrepi.

Kar se tiče **osebne varovalne opreme** je delodajalec dolžan delavcem dati na razpolago ustrezno osebno varovalno opremo, če tveganj pred izpostavljenostjo hrupu ni možno preprečiti z drugimi ukrepi, pri čemer mora izbrati takšno osebno varovalno opremo za varovanje sluha, ki prepreči tveganje za okvaro sluha ali ga zmanjša na najnižjo možno mero. Delodajalec mora tudi zagotoviti, da delavci dejansko uporabljajo to osebno varovalno opremo.

V zvezi z **omejevanjem izpostavljenosti** mora delodajalec zagotoviti, da izpostavljenost delavcev v nobenem primeru ne presega ene od obeh ali obeh mejnih vrednosti izpostavljenosti. Če ugotovi, da izpostavljenost kljub izvedenim ukrepom presega eno od obeh ali obe mejni vrednosti izpostavljenosti, mora ukrepati takoj, da se izpostavljenost zmanjša pod ti mejni vrednosti, prav tako pa mora ugotoviti razloge za prekomerno izpostavljenost in izvesti dodatne varnostne ukrepe, da prepreči ponovno prekomerno izpostavljenost.

V zvezi z **obveščanjem delavcev** mora delodajalec zagotoviti, da so delavci, ki so pri delu izpostavljeni hrupu, ki je enak ali presega zgoraj omenjeni zgornji opozorilni vrednosti izpostavljenosti hrupu, obveščeni in usposobljeni za varno delo, zlasti glede vrste tveganj zaradi izpostavljenosti hrupu, pa tudi glede ukrepov, ki jih izvede z namenom odpravljanja ali zmanjševanja tveganja zaradi hrupa na najnižjo možno mero, o mejnih vrednosti izpostavljenosti in o opozorilnih vrednosti izpostavljenosti, o rezultatih presoj in/ali meritev hrupa, o pravilni uporabi opreme za varovanje sluha, o načinu zaznavanja in obveščanja o znakih okvare sluha, o pogojih, pod katerimi so delavci upravičeni do zdravstvenega nadzora, in o namenu zdravstvenega nadzora ter o varnih delovnih postopkih, s katerimi se izpostavljenost hrupu omeji na najnižjo možno mero.

V zvezi z **zdravstvenim nadzorom** obstaja temeljna dolžnost delodajalca, da pri delavcu, pri katerem je izpostavljenost enaka ali presega eno od obeh ali obe zgornji opozorilni vrednosti izpostavljenosti, zagotovi preventivne preglede sluha, ki jih opravi pooblaščen zdravnik.

Pooblaščen zdravnik za vsakega delavca, za katerega se izvaja zdravstveni nadzor, izdela in redno dopolnjuje osebno zdravstveno dokumentacijo. Ta zdravstvena dokumentacija vsebuje povzetek rezultatov izvedenega zdravstvenega nadzora. Hraniti jo je potrebno na način, ki omogoča kasnejše zaključke, pri čemer je potrebno zagotoviti varovanje zaupnosti podatkov.

Kopije relevantne dokumentacije pooblaščen zdravnik na zahtevo predloži inšpekciji dela, ki mora v skladu s predpisi o zdravstveni dejavnosti tako pridobljene podatke varovati kot poklicno skrivnost. **Vsak delavec ima pravico do vpogleda v zdravstveno dokumentacijo, ki se nanaša nanj.**

Kadar pooblaščen zdravnik pri pregledu sluha ugotovi, da je delavčev sluh okvarjen, in pri tem presodi, da je okvara posledica izpostavljenosti hrupu pri delu, mora o svojih ugotovitvah seznaniti tako delavca, in sicer o izvidih, ki se nanašajo nanj, kot tudi delodajalca, ki mora ukrepati tako, da preveri oceno tveganja, ki jo je opravil, kot tudi, da preveri ukrepe za odpravo ali znižanje tveganja za okvaro sluha. ■

Če so delavci pri delu izpostavljeni pretiranemu hrupu, so delodajalci dolžni ravnati v skladu s posebnimi predpisi o varovanju delavcev pred hrupom.

